

Gianina-Maria Mitoi

COMPUNERI PERFECTE pentru clasele III-IV

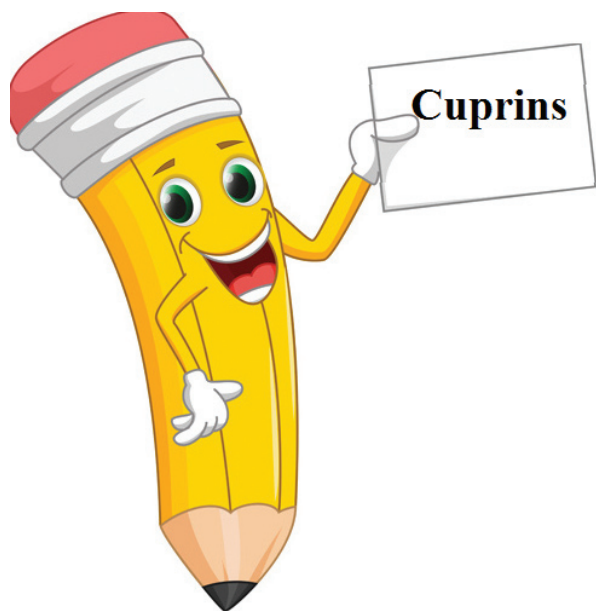

Portal
ÎNVĂȚĂMÂNT

www.portalinvatamant.ro

RENTROP & STRATON

Capitolul I – Compunerea	5
Introducere	5
Părțile unei compuneri	6
Mai întâi de toate... exprimarea!	10
Așezarea compunerii în pagina caietului	13
Capitolul al II-lea – Tipuri de compuneri	19
Compunerea după o imagine	20
Compunerea după un șir de imagini	32
Compunerea după benzi desenate	40
Compunerea după un tablou	48
Compunerea după un șir de întrebări	50
Compunerea după cuvinte de sprijin	64
Compunerea după expresii de sprijin	72
Compunerea cu început dat	78
– Reclama	
– Invitația	
– Fluturașul	
Compunerea cu sfârșit dat	87

Compunerea cu temă dată	95
Compunerea cu dialog	99
Compuneri cu scop practic	112
Compuneri de interes personal	119
– Cartea poștală	
– Felicitarea	
– Invitația personală (prin e-mail)	
– Scrisoarea	
Compunerea narativă (liberă)	128
Compunerea descriptivă	135
Compunerea pornind de la un text literar	149
Compuneri complexe	161
– Povestirea unei întâmplări trăite	
– Articolul de ziar/revistă	
– Scrierea creativă în grup	
– Jurnalul individual/colectiv	

Capitolul I – Compunerea

Introducere

Salutare, copii!

Numele meu este Creionel și sunt un mare iubitor al cuvintelor. Bine, nu mă pot lăuda că am fost dintotdeauna așa. Pasiunea aceasta, a cuvintelor, a venit atunci când l-am cunoscut pe bunul meu prieten, Costel. El era elev și tocmai începea clasa a III-a când... ce să vezi... a primit temă de la doamna învățătoare să alcătuiască o compunere. Ce să facă? De unde să înceapă? Cum să scrie el o compunere? Mult s-a mai frământat Costel, pentru că, vedeți voi, cu tema nerezolvată nu putea da ochii cu doamna învățătoare. Așa că, m-a descoperit pe mine în penar. S-a gândit că, în scrierea compunerilor, eu aș fi obiectul ideal: poți scrie, șterge, din nou să notezi și poți reveni asupra unor idei...

Deci, ce să spun, iată-mă obiectul preferat de Costel atunci când scriem compuneri. Nu pot să spun că aventura noastră a fost una ușoară, dar, cu ambiție și perseverență, nimic nu ne-a stat în cale. Am scris împreună compuneri minunate despre școală, despre vacanță, am descris obiecte, am caracterizat persoane... și câte și mai câte!

Timpul a trecut... Costel este acum unul dintre elevii din clasa sa care alcătuiesc cele mai interesante și reușite compuneri. Mulți colegi îi cer sfatul, se consultă cu el, îl roagă să le spună părerea în legătură cu modul de exprimare. Costel îi ajută bucuros, face observații și, uneori, mă mai scoate și pe mine din penar pentru a nota o idee sau pentru a îndrepta un mod de exprimare nu tocmai potrivit. De cele mai multe ori, Costel este elevul solicitat de doamna învățătoare pentru a-și citi compunerile în fața clasei, ca model. În astfel de momente, amândoi suntem fericiți că munca noastră a dat roade.

Așa că, draga noastră/dragul nostru, te invităm și pe tine, în cele ce urmează, să pășești treptat în minunata lume a compunerilor! Vei fi ghidat în călătoria ta de noi, prin intermediul următoarelor simboluri:

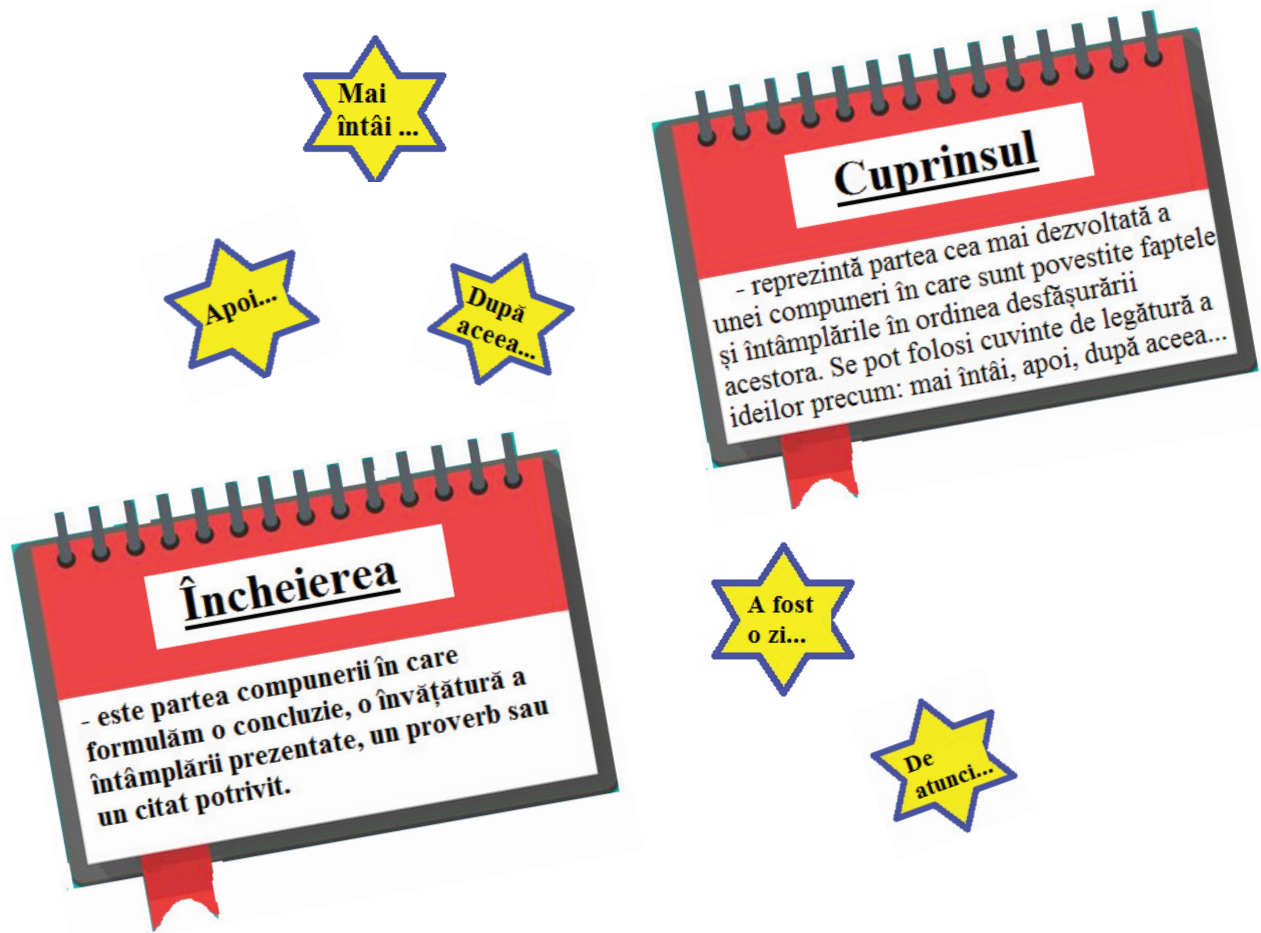
Părțile unei compuneri

Orice compunere reușită începe cu un plan. Pentru ca planul compunerii să fie bine întocmit, trebuie să cunoaștem temeinic părțile unei compuneri, dar și ce anume trebuie să specificăm în cadrul fiecărei părți.

Astfel, vom reuși să transmitem clar și logic mesajul nostru și nu ne vom rătăci în idei.

O amintire din vacanța mare...

Abia a început școala și... ce să vezi? Costel deja a primit ca temă următoarea sarcină: să alcătuiască un text cu titlul „Amintiri din vacanța mare”. Ei, vacanța de vară a fost minunată (nu încape vorbă!) și multe amintiri frumoase s-au strâns în cele trei luni de vacanță. Dar care dintre ele merită mai mult și mai mult atenția lui? Să povestească despre concediul petrecut împreună cu părinții la mare? Sau despre săptămâna în care a fost în tabără la Bușteni? Mai bine va povesti despre ziua în care a găsit cuibul de rândunele în podul casei bunicilor...

Atâtea idei! Pe care s-o aleagă mai întâi? Cum anume să înceapă? Și-apoi... dacă stai să te gândești... vacanța de vară a trecut și pare atât de departe acum, când primele zile de școală au și început...

Costel se simțea depășit... Dar, stai! Primul sfat al lui Creionel sună cam așa: „Orice compunere reușită începe cu un plan”. Deci, așa trebuie să înceapă: **CU UN PLAN**. Hai să aruncăm o privire în caietul cu idei:

Planul compunerii

Titlul: O amintire din vacanța mare

Introducere: Vara, într-o zi însorită, luna iulie, la bunici cu părinții și sora mea mai mare, Elena.

Cuprins: De două zile, cățelușa Bella este de negăsit. Toată familia o caută îngrijorată. Spre seară, bunica o găsește în spatele șurii alături de trei cățeluși.

Încheiere: Totul este bine când se termină cu bine.

Compunere-model din caietul lui Costel

O amintire din vacanța mare

Este vară. Soarele fierbinte încălzește cu putere aruncând peste zi razele sale fierbinți ca niște limbi de foc. Căldura a devenit de nesuportat în orașul nostru, așa că părinții mei și-au luat o săptămână de concediu și am plecat la țară, la bunicii din partea mamei.

Ce bucurie pe bunici când ne-au întâmpinat la poartă! Printre picioarele bunicului se strecura, cuprinsă de aceeași bucurie, și cățelușa noastră pe nume Bella. Sora mea mai mare, Elena, i-a adus o jucărie în formă de os care să o ajute să-și curețe dinții. Bella a luat-o imediat și, crezând că este un os adevărat, a îngropat-o în grădina casei. Bunicul a zâmbit văzând această poznă a Bellei, dar nu a spus nimic.

Ce bine era la țară! Pomii, atât de bine îngrijiți de bunicul meu, umbreau, cu coroana lor perfect rotundă, o mare parte din livadă – așa că eu, ajutat de sora mea, mi-am instalat hamacul la umbră. Alături, bunicul mi-a așezat o buturugă ca să o pot folosi ca masă de sprijin. Mi-am adus aici cartea de lectură, hotărât să petrec în liniște aceste zile la țară. Bella, frumoasa cățelușă, se cuibărea sub hamacul meu, urmărindu-mi atentă fiecare mișcare. Uneori adormea și, în vis, scotea mici oftaturi. Atunci mă opream din citit și, cu multă blândețe, îi mângâiam blana neagră și lucioasă. Mă simțeam liniștit și relaxat.

Iată că, la trei zile după sosirea noastră la țară, Bella n-a mai apărut în grădină, așa cum

făcea în fiecare zi. Am strigat-o, am căutat-o prin ogradă. Bella era de negăsit. Știam de la bunicul meu că așa ceva nu-i stă în fire, așa că am dat imediat alarma. Îngrijorați, toți am început s-o strigăm. Neliniștea a crescut în sufletul nostru în momentul în care Elena a descoperit că Bella dezgropase osul cel fals din grădină. Oare plecase de la noi? Inima îmi bătea tare de tot și aproape că-mi venea să plâng când, deodată, am auzit glasul bunicii:

– Iată poznă! Veniți în spatele șurii!

Aproape am alergat cu toții, urmărind glasul bunicii. În spatele șurii, pe un cojoc vechi al bunicului, stătea Bella și ne privea cu ochi mari, rotunzi, ca două bomboane de ciocolată neagră. Am privit-o cu mare drag, dar când am vrut să mă apropiu, a început să mârâie încetișor:

– Bunico, ce are? Nu ne mai cunoaște? am întrebat eu mirat.

– Ba da, puiule, dar Bella este acum mămică și este datorică ei să-și apere copilașii.

Nespuse de mirat m-am uitat cu atenție la Bella și am văzut trei mici ghemotoace negre, aproape golașe, care se mișcau haotic în căutare de hrană. Asta era! Bella avea pui! Ne-am bucurat cu toții, dar cea mai fericită a fost Elena, sora mea, care a văzut că lângă Bella era osul fals dăruit de ea.

– Ei, ai văzut că i-a plăcut cadoul meu? a spus ea nemaiîncăpându-și în piele de bucurie. Înseamnă că mă iubește și mă apreciază!

Nici nu conta în acel moment pe cine iubea Bella mai mult! Important era că este bine și că ne pregătise și ea, la rândul său, o surpriză minunată.

Prin urmare, în această vacanță de vară am trăit o experiență nemaipomenită alături de întreaga mea familie și am înțeles pe deplin proverbul care spune că...

„Totul este bine când se termină cu bine.”

➤ Încearcă să scrii și tu un text în care să povestești o amintire din vacanța de vară ghidându-te după următoarele întrebări:

Introducere:

Ce zi era? Unde te aflai? Cu cine?

Cuprins:

Ce ai observat deodată? Cum au reacționat ceilalți? Ce s-a întâmplat? Cum te-ai simțit? Cum s-au simțit ceilalți?

Încheiere:

Cum s-a încheiat întâmplarea? Ce ai învățat din această experiență? Ce amintiri te vor însoți în continuare?

Mai întâi de toate... exprimarea!

Nu uita: Scrisul te reprezintă! Vrei ca toți colegii tăi să aprecieze compunerile scrise de tine? Atunci fii foarte atent la scrierea corectă și la exprimarea folosită atunci când vrei să formulezi ideile tale.

Un scris corect și o exprimare îngrijită demonstrează respect pentru tine și pentru colegii tăi.

Vrei să încercăm împreună? Hai să transformăm câteva enunțuri simple într-o exprimare îngrijită.

ATENȚIE! Pentru fiecare enunț ai mai multe variante de exprimare îngrijită. Ai și tu idei?

Încearcă, în spațiul liber, să adăugi propriul tău enunț:

Enunțul inițial	Exprimare îngrijită
<p>A sosit toamna.</p>	<p>Toamna s-a ivit peste dealuri și grădini.</p> <hr/> <p>Toamna s-a instalat în toată splendoarea sa, aducând miros dulce de nuci și frunze arse de brumă.</p> <hr/> <p>Scrie aici ideea ta:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Frunzele au devenit galbene și portocalii.</p>	<p>Frunzele au căpătat culori pastelate, unele sunt galbene, altele portocalii.</p> <hr/> <p>În copaci, frunzele verzi de astă-vară au căpătat culoarea galbenă sau portocalie.</p> <hr/> <p>Copacii par pregătiți pentru o mare sărbătoare cu podoaba lor de frunze galbene sau portocalii.</p>

	<p>Scrie aici ideea ta:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
<p>Dimineața cade bruma.</p>	<p>În diminețile răcoroase, grădinile sunt împodobite cu un văl argintiu de brumă.</p> <hr/> <p>Bruma dimineților de toamnă îngheață deopotrivă dealurile și câmpiile.</p> <hr/> <p>Prin grădinile oboseite se așterne bruma argintie și rece.</p> <hr/> <p>Scrie aici ideea ta:</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

➤ Costel a primit ca sarcină de lucru să alcătuiască un text despre anotimpul toamna.

Iată planul compunerii sale:

Introducere: Primele semne ale toamnei

Cuprins: Fructele și legumele s-au copt. Pe câmp, porumbul așteaptă să fie cules. Gospodarii sunt bucuroși de bogăția toamnei.

Încheiere:

Toată natura se bucură de o toamnă frumoasă.

Pe baza planului său, iată cum a început Costel să scrie textul:

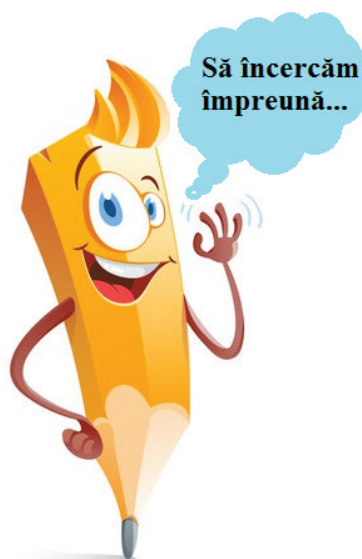
A sosit toamna, doamna roadelor bogate. Vremea s-a răcit, zilele s-au micșorat și, în diminețile răcoroase, grădinile sunt împodobite cu vâl argintiu de brumă. Copacii par pregătiți pentru o mare sărbătoare cu podoaba lor de frunze galbene sau portocalii.

Ce parte a compunerii este redată mai sus? Bifează varianta corectă:

Introducere

Cuprins

Încheiere

➤ Citește cu atenție următoarele fragmente! Ținând cont de planul inițial întocmit de Costel, cum crezi că a continuat el textul său?

Varianta a):

Școlile și-au deschis larg porțile pentru toți elevii nerăbdători. Sunetul cristalin al clopoțelului le-a adus zâmbetul pe buze, iar emoția reîntâlnirii i-a cuprins pe toți, elevi și profesori deopotrivă. Clasele mari și luminoase îi așteaptă să-și reia cu hărnicie studiul.

Ce bucuroși suntem toți în acest început de an școlar!

Varianta b):

Pomii sunt încărcăți cu fructe parfumate, gata pregătite să fie culese. În grădini, legumele coapte împrăștie miros specific acestui anotimp. Porumbul, cu podoaba sa zdrențuită, își așteaptă răbdător rândul pentru a fi cules. Harnicii gospodari nu au nicio clipă de răgaz și muncesc de dimineața până seara. Roadele toamnei bogate trebuie strânse la timp și depozitate în hambarele răcoroase. Toți sunt fericiți de o asemenea recoltă, simțind că munca lor a fost pe deplin răsplătită.

După munca depusă, acum a venit momentul ca harnicii gospodari să se bucure de recolte îmbelșugate!

➤ Transcrie în caietul tău compunerea realizată de Costel, adăugându-i, la alegere, unul din titlurile următoare:

a) Toamna cea bogată

b) Bogăția toamnei

c) O toamnă minunată și bogată

Fii atent la....

Așezarea compunerii în pagina caietului

Îți amintești de cele trei părți ale compunerii? Notează-le pe spațiile următoare:

1. _____

2. _____

3. _____

Bravo! Ai fost atent și nu ai ezitat nici măcar o secundă. Acum m-am convins că ești pregătit să mergem mai departe. Hai, împreună, să aruncăm o privire în caietul lui Costel. Astăzi, la ora de limba română, a scris următoarea compunere:

Scrisoare Doamnei Toamnă

Bine ai venit la noi, frumoasă toamnă! Te-am așteptat un an întreg să sosești pe meleagurile noastre. Tu ai prins în mrejele tale toată natura care ne înconjoară: dealuri, câmpii, drumuri și păduri. Ai adus cu tine ploi și vânt, dar și recolte bogate. Pe poteci ai așternut covor ruginiu de frunze arse de brumă. Crengile copacilor se leagănă în bătaia vântului. Norii se adună tot mai des pe cer presărând ploi mărunte și dese. Păsările au plecat lăsând cuiburile goale, pustii.

Toată natura freamătă la atingerea baghetei tale fermecate. Hai, dă-mi mâna ta, să zburăm împreună sus de tot, în văzduh. Vreau să admir frumusețea naturii pictate de tine!

- Costel a citit sfatul doamnei învățătoare. Ce a greșit Costel?

Sfatul doamnei învățătoare:

Vei scrie din nou compunerea ta respectând așezarea în pagină conform celor trei părți ale compunerii.
Mulțumesc!

RETINE:

Fiecare parte a unei compuneri se scrie cu alineat.

Ajuns acasă, Costel s-a gândit la sfatul doamnei învățătoare. După un timp, când dezamăgirea din sufletul său s-a mai estompat, a scris din nou compunerea pe caiet:

__/__/

Scrisoare Doamnei Toamnă

Bine ai venit la noi, frumoasă toamnă! Te-am așteptat un an întreg să sosești pe meleagurile noastre. Tu ai prins în mrejele tale toată natura care ne înconjoară: dealuri, câmpii, drumuri și păduri.

Ai adus cu tine ploi și vânt, dar și recolte bogate. Pe poteci ai așternut covor ruginiu de frunze arse de brumă. Crengile copacilor se leagănă în bătaia vântului. Norii se adună tot mai des pe cer presărând ploi mărunte și dese. Păsările au plecat lăsând cuiburile goale, puștii.

Toată natura freamătă la atingerea baghetei tale fermecate. Hai, dă-mi mâna ta, să zburăm împreună sus de tot, în văzduh. Vreau să admir frumusețea naturii pictate de tine.

- Orice compunere are un **titlu**.
- O compunere reușită se realizează pe baza unui **plan**.
- Cele trei părți ale unei compuneri sunt: **introducerea**, **cuprinsul** și **încheierea**.
- Părțile compunerii se scriu respectând, pentru fiecare, **alineatele**.
- **Cea mai mare parte a unei compuneri este cuprinsul**. Ea poate conține mai multe alineate, în funcție de ideile prezentate.
- **Într-o compunere vom acorda atenție exprimării**, folosind expresii frumoase.